

Wilhelm Hauff

MUC CEL MIC

În Niceea, iubitul meu oraș de baștină, trăia odată un om, pe nume Muc cel Mic. Eram copil pe vremea aceea, dar îmi aduc bine aminte de el. Poate, fiindcă din pricina lui am mâncat o dată de la tata o bătaie soră cu moartea.

Când l-am cunoscut, Muc cel Mic era un holtei bătrân, dar nu mai înalt de câțiva coți; pe deasupra, avea și o înfățișare tare ciudată: un cap mare, mare de tot, mai mare decât vreun alt cap de om și un trup mic și plăpând. Muc trăia într-o casă uriașă, singur-singurel, și tot singur își făcea de mâncare; nu se arăta pe uliță decât o dată pe lună și dacă pe la vremea prânzului nu s-ar fi zărit ridicându-se un fum gros din hornul casei sale, nimeni n-ar fi știut dacă Muc cel Mic mai trăiește ori ba; seara se plimba pe acoperiș, și de jos, din uliță, ți se părea că un cap de uriaș umblă de unul singur încolo și înapoi.

Tare răutăcioși eram noi, băieții, pe vremea aceea: cât era ziuica de mare ne țineam numai de năzbătii. Ziua, când Muc cel Mic pleca de-acasă, era o adevărată sărbătoare pentru noi; ne strângeam din vreme în fața casei lui și îl așteptam să iasă; ușa se deschidea și în prag se iveau un cap mare cu un turban și mai mare, urmat de un trupșor pipiriu, îmbrăcat cu o fărâmă de feregea ponosită de sub care se zăreau niște șalvari largi, încinși cu un brâu lat; în brâu era înfipt un hanger lung, atât de lung, că anevoie îți puteai da seama dacă Muc atârnă de hanger sau hangerul de Muc.

De cum pășea pe uliță, porneam să chiuim de vuia văzduhul; ne zvârleam tichiile în aer și țopăiam nebunește în jurul lui. Dar Muc ne întâmpina dând grav din cap și cobora cu pași domoli ulița, târându-și tălpile — asta din pricina imineilor lui nemaivăzut de mari.

Noi, băieții, ne luam după el strigând întruna: „Muc cel Mic! Muc cel mic!” I-am făcut și o strigătură hazlie, pe care i-o cântăm adesea; suna cam așa:

Muc, Muc, Muc, micuțule Muc, Hai la joacă nu sta cuc!

Casa ta e mare, mare, Capul tău pereche n-are: Uriaș ca un ceaun!

Muc, piticul nostru bun, Sari și ia-te după noi!

Prinde unul, prinde doi, Muc, Muc, Muc, piticul Muc!

Așa ne desfățam adesea pe socoteala lui și trebuie să mărturisesc, spre rușinea mea, că eu eram capul răutăților; îl trăgeam mereu de mica lui feregea și o dată l-am călcat din spate pe imineii lui uriași, iar bietul Muc s-a împiedicat și a căzut.

Întâmplarea aceasta mi s-a părut nespuse de hazlie, dar mi-a trecut curând pofta de râs când l-am văzut pe Muc cel mic îndreptându-se spre casa tatălui meu. A intrat la noi în casă și a zăbovit un timp acolo. Eu am stat pitit după poartă până când Muc a ieșit, însoțit de tatăl meu, care îl ținea cuviincios de mână și își luă rămas bun de la el cu multe plecăciuni.

Nu prea mă simțeam în apele mele, așa că am rămas o bună bucată de vreme în ascunzătoarea mea. În cele din urmă, însă, foamea care m-a răzbit s-a dovedit mai tare decât frica de bătaie și, pocăit, cu capul plecat, m-am înfățișat înaintea tatălui meu.

— Am aflat că l-ai supărat pe bunul Muc! zise el cu fața întunecată. O să-ți spun povestea lui și n-o să mai râzi de el. Dar înainte și după ce ți-o voi spune, ai să-ți primești papara obișnuită.

„Papara obișnuită” erau cele douăzeci și cinci de lovituri, pe care tata, din păcate, le număra cu multă grijă. Scoase țeava lungă a pipei sale, deșurubă muștiucul de chihlimbar și, mai mânios ca oricând, îmi trase o bătaie strașnică. După

ce isprăvi cu toate cele douăzeci și cinci de lovituri, îmi porunci ca altă dată să mă port cu luare-aminte și începuse să- mi spună povestea lui Muc cel Mic.

Tatăl lui Muc, pe care-l chema de fapt Mucrah, fusese un om de vază în Nicheea, numai că era tare sărac. Trăia aproape tot atât de singuratic cum trăiește astăzi feciorul lui. Pe Muc nu-l prea avea la inimă — îi era rușine de înfățișarea lui de pitic și îl lăsa să crească la voia întâmplării, cu mintea neluminată de învățatură.

La șaisprezece ani, Muc era încă un copil vesel, dar tată- său, om zgârcit la zâmbet, avea pentru el numai vorbe de dojană: că pentru vârsta lui e încă prea copilăros, necopt la minte, ba chiar și prost...

Într-o bună zi, bătrânul a căzut rău de tot și de aici i s-a tras moartea. Muc cel Mic a rămas singur pe lume, neștiutor și sărac. Neamurile căinoase, cărora tatăl lui le rămăsese dator până peste cap, îl goniră din casă pe sărmanul băiat, povățuindu-l să plece în lumea largă să-și caute norocul. Muc cel Mic se găti bucuros de drum.

O singură rugămintă a avut și el: să i se dăruiască straietele tatălui său. Ruga i-a fost împlinită pe dată. Straietele nu i se potriveau deloc, căci părintele lui fusese un om voinic și înalt. Muc nu stătu însă mult pe gânduri: le reteză poalele și le îmbracă. De strâmtat însă uitase să le strâmteze și de aceea veșmintele sale, cu care mai umblă și astăzi, par atât de ciudate: turbanul uriaș, brâul lat, șalvării largi, mica feregea albastră, toate erau moștenire părintească. Ei și Muc își înfipse în brâu hangerul lung cu înflorituri al tatălui său, își luă un băț și purcese la drum.

Colindă voios ziuica întreagă, că doar plecase în căutarea norocului... De zărea în praf vreun ciob scânteind în soare, îl vâra iute în buzunar, în credința că ciobul se va schimba pe dată în cea mai frumoasă nestemată; de vedea strălucind în depărtare cupola vreunei moschei sau oglinda sclipitoare a unui lac, se grăbea plin de nădejdi într-acolo, căci își închipuia că a ajuns în țara minunilor. Dar, vai! De cum se apropia, nălucirile piereau ca un vis, iar oboseala și foamea îi aminteau că se afla încă pe lumea asta, a muritorilor de rând.

Două zile și două nopți rătăci el amărât și flămând, dar de noroc tot nu dădu; hrană îi erau doar roadele câmpului, iar culcuș pământul tare. În zorii celei de a treia zi, de pe o înălțime zări o cetate mare. Semilunile sclipeau pe minaretele sale și steagurile colorate fâlfâiau pe acoperișuri făcându-i parcă semn să se apropie.

Uimit, Muc se opri și cuprinse cu privirea cetatea și împrejurimile ei. „Aici e norocul lui Muc cel Mic! își zise el. Acum, ori niciodată!” Și cu toate că era istovit, sări în sus de bucurie. Își adună apoi toate puterile și se îndreptă într- acolo.'

Deși cetatea părea foarte aproape, ajunse la zidul ei abia spre amiază, pentru că nu-l mai țineau picioarele și din timp în timp simțea nevoia să poposească la umbra unui palmier, ca să-și mai tragă sufletul. În sfârșit ajunse în fața porții! Își netezi mica lui feregea, își înfășură mai bine turbanul, întinse brâul în toată lățimea lui și își așeză mai oblic hangerul cel lung; apoi își scutură colbul de pe iminei, luă bățul și păși hotărât în cetate.

Bătu îndelung ulițele în sus și-n jos, dar nu văzu nici o ușă care să i se deschidă și nu auzi nici un glas care să îl întâmpine: „Intră, micule Muc, mănâncă și bea după pofta inimii și odihnește-ți picioarele trudite de atâta drum!”

Tot colindând așa, Muc ajunse în fața unei case mari, arătoase și tocmai când se uita la ea cu mult jind, se deschise o fereastră și se ivi o bătrână care strigă cu glas cântat:'

*Hai fuguța! Hai, fuguța! Plină, plină-i străchinuța! Hai, vecinilor, la noi!
Masa-i pusă pentru voi. Vecineilor, fuguța,
Plină, plină-i străchinuța!*

Și pe poarta casei dădu buzna o droaie de câini și de pisici. Muc stătu o clipă pe gânduri dacă să se lase pradă ispitei, dar, luându-și deodată inima în

dinți, pași în urma câtorva pisicuțe. Ele cunoșteau desigur mai bine ca el drumul spre bucătărie.

Pe scară, Muc se întâlnește cu bătrâna pe care o văzuse la fereastră. Femeia se uită la el încruntată și-l întrebă ce pofteste.

— Ai chemat toată lumea la masă, răspunse Muc, și, fiindcă sunt tare flămând, am venit și eu.

Bătrâna râse și-l întrebă:

— De unde vii, om ciudat? Toată lumea știe că eu gătesc bucate numai pentru drăguțele mele de pisici, și doar din când în când mai chem să le țină tovărășie și niscaiva oaspeți de prin vecini, precum vezi.

Atunci Muc cel Mic îi povestește bătrânei cât de greu o dusesese după moartea părintelui său și o rugă să-i îngăduie în ziua aceea să mănânce și el laolaltă cu pisicile.

Înduioșată de trista lui poveste, femeia îl pofti în casă și-i dădu să mănânce și să bea pe săturate. După ce prichindelul mai prinse puteri, ea îl privi lung și grăi:

— Muc, rămâi în slujba mea! N-o să te ostenești prea mult, iar eu o să am grijă de tine.

Muc cel Mic se învoi bucuros, căci mâncarea pisicilor îi fusese pe plac. Slujba era ușoară, dar ciudată. Stăpâna Ahavți avea doi cotoi și patru pisici. În fiecare dimineață, Muc cel Mic le pieptăna blana și le dădea cu pomezi scumpe. Când stăpâna pleca de acasă, Muc se îngrijea de pisici: la ceasul mesei le puneă străchinuțe cu mâncare, și noaptea le culca pe perne de mătase și le învelea cu macaturi de catifea. Stăpâna Ahavți avea și și câțiva căței; pe aceștia însă nu-i alinta ca pe pisicile ei, pe care le iubea de parcă ar fi fost propriii ei copii.

Pe zi ce trecea, pisicile deveneau însă tot mai zvâpăiate se zbenguiau și zburdau prin odăi ca niște zănatice, răsturnau tot ce le ieșea în cale, spărgeau vase din cele mai frumoase; de cum simțeau însă pe scară pașii stăpânei Ahavti, se ghemuiau pe perinuțele lor și mișcau din codiță, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. La vederea harababurii din casă, stăpâna Ahavti se făcea foc și pară, și toată vina o arunca pe Muc. Degeaba căuta el să se dezvinovățească. Mironosițelor de pisici ea le dădea mai multă crezare decât jurămintelor de nevinovăție ale unei slugi.

Muc cel mic era tare mâhnit, nu-și aflase norocul nici de astă dată; se gândi să părăsească slujba aceasta. Încă din cea dintâi călătorie a lui văzuse cât de amar e traiul fără bani și de aceea hotărî să-și dobândească într-un fel oarecare simbria căci stăpâna Ahavti de făgăduit o făgăduia, dar de dat nu i-o dădea. Se găsea în casa stăpânei Ahavti o cămară totdeauna încuiată în care Muc nu intrase niciodată. O auzise de multe ori pe stăpână-sa cotrobăind pe acolo și tare- ar fi vrut Muc să afle ce taine ascunde. Acuma, stând și chibzuind cum să-și facă rost de bani pentru drum, numai ce-i veni în minte cămara cea ferecată. Nu cumva o fi tănuțată acolo vreo comoară? Dar ușa era bine zavorată și nu era chip să ajungi la comoară.

Într-o dimineață, după ce stăpâna Ahavti plecă de acasă, un cățelus vitregit de ea - și care îl îndrăgise pe Muc pentru bunătatea lui - îl apucă pe băiat cu dinții de șalvari și începu să-l tragă, de parcă i-ar fi făcut semn să se ia după el. Muc, căruia îi plăcea să se joace cu - cățelul, îl urmă. Ajunse în odaia de culcare a stăpânei Ahavti, înaintea unei uși pe care el n-o băgase în seamă până atunci. Ușa era întredeschisă. Cățelusul intră, Muc - după el, și nu mică îi fu mirarea când se trezi în încăperea râvnită.

În zadar căută el bani în toate ungherele - nici urmă de așa ceva. Straie vechi, vase care de care mai năstrușnice, erau împrăștiate peste tot. Mai cu osebire îi atrase privirea un vas de cleștar cu izvoade meșteșugite. Îl ridică, îl întoarse pe toate părțile, dar vai! Vasul avea un capac așezat ușor deasupra și, din nebagare de seamă, Muc scăpă capacul care se făcu țandări.

Băiatul înlemni de spaimă. Soarta îi era pecetluită. Trebuia să fugă cât mai

grabnic, dacă nu voia ca bătrâna să-l snopească în bătai. Înainte de a pleca, Muc își aruncă privirea spre lucrurile stăpânei Ahavti - doar-doar o găsi ceva de trebuință! Ochii i se opriră asupra unor conduri mari, mari de tot. Nu erau prea frumoși, dar papucii pe care îi avea el în picioare se făcuseră ferfeniță; afară de asta condurii îl atrăgeau și pentru faptul că erau mari și el nădăjduia că în felul acesta oamenii îl vor socoti și pe el un bărbat în toată firea. Își zvârli cât colo vechii lui papuci și încălță condurii cei mari. Într-un colț era rezemat un toiegel cu măciulia ca un cap de leu; stătea acolo fără nici o întrebuintare. Îl luă și pe el și o zbughi din cameră.

Alergă spre odăița lui, își îmbracă mica feregea, strânse mai tare turbanul moștenit de la tatăl său, și după ce-și înfipse hangerul în brâu, o luă la sănătoasa cât îl țineau picioarele. Din casă în uliță, din uliță afară din cetate, fugea, fugea mâncând pământul; abia de-și mai trăgea, bietul de el, sufletul. De când era nu alergase atât de iute - îl împingea parcă o putere nevăzută și îi era cu neputință să se oprească.

Își dădu seama că nu e lucru curat cu condurii - zbura cu ei, nu altceva. Cerca în fel și chip să se oprească, dar în zadar.

Își dădu seama că nu e lucru curat cu condurii. Zbura cu ei, nu alta. Încercă în fel și chip să se oprească, dar în zadar. Deznădăjduit, începu să strige, de parcă ar fi strunit niște cai:

— Ptrr... Ho... Ptrrr!

Ca prin farmec condurii se opriră, iar Muc se trânti istovit la pământ. Mult s-a mai bucurat Muc cel Mic de condurii lui. Așadar, tot dobândise el ceva de pe urma slujbei sale — se alesese cu un lucru care să-l ajute în căutarea norocului.

Bucuros, dar sleit de puteri, Muc adormi degrabă; trupul lui micuț avea un cap, nu glumă, și nu-i era deloc ușor să și-l țină pe umeri. În vis i se arătă prietenul lui, cățelușul stăpânei Ahavti, cel care-l ajutase să găsească condurii; se făcea că-i spune:

— Dragul meu Muc, nu știi să dai condurilor o întrebuintare cu folos; află că de ai să te răsucești cu ei de trei ori pe călcâie, ai să zbori unde vrei; iar cu toiagul ai să

găsești comori, căci de se află undeva ascuns aur, toiegelul te vestește ciocănind de trei ori în pământ; iar de se află argint, numai de două ori.

Așa visă Muc cel Mic. Când se trezi, își aminti de visul lui năstrușnic și se gândi să facă de îndată o încercare. Încălță condurii, ridică un picior și începu să se răsucească pe celălalt călcâi.

Oricine a încercat vreodată să se învârtească de trei ori în șir pe un călcâi, încălțat cu niște conduri uriași, nu s-ar mira că o asemenea ispravă Muc n-a izbutit s-o facă dintr-o dată; și apoi mai trebuia pus la socoteala și capul lui greu, care-l trăgea ba într-o parte, ba în alta.

Sărmanul pitic căzu de câteva ori cu nasul în pământ, dar nu se dadu bătut: se mai apucă o dată și încă o dată de aceeași treabă până ce izbuti. Se învarti ca o sfârlează pe un călcâi și își dori să ajungă undeva pe aproape, într-un oraș mare.

Nici n-apucă bine să-și sfârșească gândul, că se înălță în văzduh, purtat de condurii năzdrăvani, care vâsleau prin nori atât de iute, încât, până să se dezmeticească,

Muc se trezi într-o piață cu multe tarabe, în jurul cărora forfoteau cu treburi o mulțime de oameni.

Colindă încolo și încoace printre ei, până socoti că e mai cuminte s-o ia pe ulițe mai neumblate, căci prin piață, în înghesuială, îl călca pe conduri ba unul, ba altul mai-mai să- l dea grămadă! În învălmășeală, hangerul său ascuțit împungea oamenii, așa încât cu chiu cu vai prichindelul scăpă nebătut.

Muc cel Mic începu să chibzuiască în ce fel și-ar putea agonisi câțiva bănuți. E drept că avea un toiegel care îi descoperea comorile ascunse, dar cum să dea el de un

asemenea loc unde să fie îngropat aur sau argint? La nevoie, ar fi putut face și altceva; să-și arate oamenilor făptura lui hazlie și așa să câștige bani; era însă prea mândru ca s-o facă. Până la urmă își aduse aminte de iuțea picioarelor sale. Cu condurii năzdrăvani ar putea să-și agonisească cele de trebuință — își zise el — și hotărî să intre undeva în slujbă ca ștafetă.

Socotind că împăratul din această cetate plătește o astfel de slujbă mai bine ca pe oarecare alta, află unde este palatul lui.

Un străjer care stătea de veghe la porțile palatului îl întrebă pentru ce a venit. Auzindu-l pe Muc că e în căutarea unei slujbe, îl trimise la păzitorul robilor.

Muc îi spuse și acestuia, fără zăbavă, păsul lui: cum ar vrea și el să intre în slujbă, ca ștafetă a împăratului.

Păzitorul robilor câtă lung la el și-i spuse:

— Cum? Cu picioarele tale de o șchioapă vrei să slujești ca ștafetă a împăratului? Piei din fața mea! N-am chef să-mi pierd timpul cu toți zănaticii!

Muc cel mic stăruie însă, spunând că e gata să se ia la întrecere cu cea mai bună ștafetă împărătească. Vorbele lui îi părăură nespuse de caraghioase păzitorului de robi, care-i porunci ca până în seară să fie pregătit pentru încercare.

După ce îl duse pe Muc la bucătărie și porunci să i se dea să mănânce și să bea pe săturate, păzitorul robilor se înfățișă împăratului și-i povesti despre ciudatul omuleț și despre cererea lui. Împăratul, om hâtru, se bucură că păzitorul îl oprise pe Muc la curte; va avea astfel prilejul să petreacă puțin pe socoteala piticului.

Porunci apoi să se rânduiască toate cele de trebuință pe pajiștea din spatele palatului, pentru ca întreaga curte să poată lua parte la întrecere. După ce îi mai aminti o dată să-l îngrijească bine pe pitic, împăratul dădu de veste prinților și prințeselor de la curte despre alergarea care urma să aibă loc în seara aceea, aceștia la rândul lor trimiseră vorbă curtenilor. Vestea se răspândi îndată și, când se inseră, toată curtea era adunată, cu mic, cu mare, pe pajiștea unde fusese înălțată o podină, pentru ca lumea să poată vedea cum aleargă piticul cel lăudăros.

Împăratul se sui pe podină înconjurat de fiii și ficele sale, iar Muc cel mic păși pe pajiște și făcu o temenea în fața înălțimilor lor. Prichindelul fu întâmpinat cu chiote și râsete. Năstrușnică făptură! Un trup nevolnic, un cap mare, șalvari largi, un hanger lung înfipt într-un brâu lat, picioare mici încălțate cu conduri uriași, cum să nu te pufnească râsul la vederea lui. Dar Muc cel mic nu se fâstâci de loc la auzul râsetelor. Mândru, rezemat în toiegele său, își aștepta potrivnicul. După dorința lui Muc, păzitorul de robi alesese pentru întrecere pe cel mai bun alergător al împăratului. Acesta se înfățișă de asemenea pe pajiște și amândoi, Muc și alergătorul, stăteau și așteptau semnalul de pornire. Potrivit rânduielii, când prințesa Amarta ridică vălul, amândoi zvâcniră din loc, pornind de-a lungul pajiștei ca două săgeți slobozite din același arc.

La început, Muc fu întrecut cu mult de potrivnicul lui, apoi însă, cu condurii săi zburători, îl ajunse din urmă cât ai clipi din ochi, îl întrecu și ajunse la țintă, în vreme ce celălalt se apropia, gâfâind. Privitorii fură cuprinși de o mare mirare; se așternu o tăcere adâncă. Abia când împăratul începu să bată din palme, mulțimea izbucni în chiote și strigăte:

„Trăiască Muc cel mic, învingătorul!”

Muc cel mic fu adus în fața împăratului. Aruncându-se la picioarele acestuia, el îl rugă:

— Înălțimea ta! Am făcut dinaintea luminatelor tale fețe numai o încercare a meșteșugului meu. Binevoiește a îngădui să mi se dea o slujbă de ștafetă la curtea înălțimii tale!

Împăratul grăi:

— Muc, tu vei fi ștafeta mea de frunte; vei sta aproape de împăratul tău, vei

primi simbrerie o sută de galbeni pe an și vei mânca la masă cu cei mai de seamă slujitori ai mei.

Muc cel mic crezu că de astă dată își găsisese norocul. Era plin de voie bună. Se bucura de mare trecere la împărat, căci îi îndeplinea treburile cele mai tainice și mai grabnice și pe toate le ducea la capăt cu multă grijă și cu nespusă repeziciune.

Ceilalți slujitori ai împăratului nu-l vedeau însă cu ochi buni: nu le plăcea să împartă bunăvoința stăpânului cu un pitic care nu știa altceva decât să alerge. Puneau la cale tot felul de uneltiri împotriva lui, dar toate dădeau greș, căci împăratul arăta o încredere nemărginită celei dintâi ștafete ale sale care-i ducea toate veștile de taină. La o asemenea înaltă cinstire ajunsese Muc.

El știa despre toate aceste uneltiri, dar avea o inimă prea blândă că să se răzbune; chibzuia cum să se facă mai folositor dușmanilor săi, pentru că ei să-l îndrăgească. Își aduse aminte de toiegelul, de care, în marea sa fericire uitase. Dacă ar afla o comoară, își zicea Muc, curtenii ar ține mai mult la el. Auzise șoptindu-se de mai multe ori că pe vremuri, când năvăliseră dușmanii în țară, tatăl împăratului și-ar fi îngropat multe din comorile sale; se mai spunea că bătrânul a purces din astă-lume fără a apuca să destăinuiască fiului său unde era tainița lor. De atunci, Muc nu mai pleca fără toiegel, nădăjduind că într-o zi avea să dea de locul unde se afla ascunsă comoara bătrânului împărat. Într-o seară, plimbându-se prin grădina palatului, ajunsese departe, într-un colț răzleț și, deodată, simți că toiegelul îi saltă în mână și prinde să ciocănească de trei ori în pământ. Pricepu numaidecât despre ce era vorba. Scoase hangerul, creastă cu el pomii dimprejur, ca să cunoască locul, și se furișă înapoi spre palat, făcu rost de o cazma și așteptă să se înnopteze.

Comoara îi dădu însă mult de furcă lui Muc cel mic. Brațele lui erau firave, iar cazmaua — mare și grea; după două ceasuri de trudă, abia de săpase o groapă de doi coți. În sfârșit, cazmaua se izbi de ceva tare și se auzi un zângănit. Muc începu să sape mai iute, mai îndârjit, până dădu de un capac mare, de fier. Atunci coborî în groapă să vadă ce se ascunde sub capac și găsi o oală plină cu galbeni. Dar cu slabele-i puteri nu putu să ridice oala, așa că își umplu mai întâi buzunarele cu galbeni, vârî și în brâu, puse și în mica lui feregea, făcând din ea o legătură plină cu aur, pe care abia putu s-o ia în spinare. Acoperi la urmă cu grijă ce mai rămase. Avea noroc de conduri, căci altfel nu s-ar fi putut urni din loc cu atâta aur. Ajunse într-o clipă la palat, se strecură în iatacul său și piti galbenii sub pernele divanului.

Muc cel mic era încredințat că, stăpânind atâta bănet, toți dușmanii săi de la curte o să-i fie de acum înainte cei mai buni prieteni. Cât de neștiutor în ale vieții era bietul Muc, crezând că prietenii adevărați prin aur se dobândesc...

Vai! Mai bine și-ar fi gătit condurii de drum, și-ar fi luat în spinare boccea cu aur și s-ar făcut nevăzut.

Aurul pe care-l dăruia în dreapta și în stânga îi făcu pe ceilalți curteni să-l pizmuiască și mai mult.

— Face bani falși, zicea marele bucătar Ahuli.

— Îl înșeală pe împărat, scrâșnea pázitorul de robi Ahmet.

Dar dușmanul său cel mai aprig, vistiernicul Arhaz, care nu o dată dăduse iama cu mâna-i lungă prin vistieria împăratului, spuse pe șleau:

— E hoț!

Se sfătuiră cu toții și, într-o bună zi, Korhuz, marele paharnic, se înfățișă foarte mâhnit la împărat. Amărăciunea i se citea pe față, așa că împăratul îl întrebă de îndată ce are pe suflet.

— Vai! răspunse el. Sunt tare îndurerat, căci am pierdut bunăvoința stăpânului meu.

— Ce vorbe sunt astea, prietene Korhuz? se miră împăratul. De când să nu mai fi lăsat să strălucească soarele mărinimiei mele asupra ta?

Marele paharnic îi răspunse că împăratul îl copleșește cu aur pe căpetenia ștafetelor, iar preacredincioșilor săi sfetnici nu le mai arată milostivirea sa. Mult se minună împăratul la auzul acestor vorbe și porunci să i se dea îndată seama despre galbenii pe care-i împărțea Muc în dreapta și în stânga. Uneltitorii îi strecurară lesne în minte bănuiala că Muc a furat aurul, într-un fel sau altul, din vistieria țării. Așa ceva se brodea de minune pentru vistiernic, căci nu-i prea plăcea să dea socoteală de banii vistieriei.

Împăratul porunci ca Muc să fie urmărit în taină, spre a fi prins asupra faptului.

În noaptea ce urmă acestei nefericite zile, Muc luă cazmaua — galbenii scoși erau pe sfârșite din pricina dărnicii sale — și se furișă în grădina palatului, spre comoara tăinuită, pentru a lua o altă grămadă de aur.

Străjerii, în frunte cu marele bucătar Ahuli și cu vistiernicul Arhaz, îl urmăriră de departe pas cu pas și, în clipa când luă galbenii din oală și își umplu feregeaua, se năpustiră asupra lui, îl legară zdravăn și-l aduseră de îndată în fața împăratului.

Împăratul, nemulțumit fiindcă-l treziseră din somn, întâmpină plin de mânie pe cea dintâi ștafetă a sa și îi puse bietului Muc tot felul de întrebări.

La picioarele împăratului zăcea oala dezgropată, cazmaua și feregeaua plină cu aur. Vistiernicul spuse că atât el, cât și străjerii l-au văzut pe Muc cum se trudea să îngroape oala în pământ.

Împăratul îl întrebă pe Muc dacă e adevărată învinuirea ce i se aducea și îi ceru să mărturisească de unde anume a luat aurul pe care voia să-l îngroape în grădină. Muc cel Mic, știindu-se nevinovat, spuse că ulcica cu aur o găsisse în grădină și, că nu voia nicidecum s-o îngroape, ci, dimpotrivă, s-o dezgroape.

La auzul acestor vorbe, toți cei de față izbucniră într-un răs cu hohote, dar împăratul se făcu foc în fața acestui răspuns pe care-l socotea o sfruntată neobrăzare a lui Muc cel Mic și strigă:

— Nevrednicule, cum, după ce ai furat, mai vrei să-l și minți prostește și mârșav pe stăpânul tău? Vistiernice Arhaz, răspunde! Acest aur lipsește din vistieria mea?

Vistiernicul arată că lucrul e neîndoielnic. Ba chiar că el și-a dat seama că lipsește și mai mult aur, nu de puțină vreme, din vistieria împărătească. Poate să jure că Muc este hoțul.

Împăratul porunci ca Muc cel Mic să fie ferecat în lanțuri și zvârlit în turn, iar vistiernicului îi dădu aurul pentru a-l pune la loc în vistierie. Vesel de izbânda lui, Arhaz plecă acasă, unde își număra galbenii sclipitori; omul acesta mârșav nu spuse însă nimănui că pe fundul oalei găsisse un răvaș în care era scris:

„Vrăjmașul a năvălit în țară. De aceea ascund aici o parte din vistieria mea. Blestemul împărătesc să-l ajungă pe cel care va găsi aurul și nu-l va da de îndată fiului meu!

Sadi împărat”.

În temnița sa, Muc cel Mic era frământat de gânduri negre; știa bine că cel care fură pe împărat e osândit la moarte, totuși nu voia să dea în vileag față de împărat taina toiegelului. Vezi bine, se temea ca împăratul să nu-i răpească toiegelul și condurii.

Din păcate, condurii năzdrăvani nu-i puteau veni într-ajutor, căci, ferecat în lanțuri cum era, oricât s-ar fi zbatut, de răsucit pe călcâi nu se putea răsuci.

A doua zi, însă, când i se vesti osânda la moarte, chibzui că tot mai bine ar fi să trăiască fără toiegelul fermecat decât să-l păstreze și să moară; trimise vorbă împăratului că-l roagă să-i îngăduie o întâlnire tainică și îi dezvălui însușirile toiegelului său. Mai întâi împăratul nu-l crezu, dar Muc făgădui că, de nu va fi omorât, îl va încerca în fața lui.

Împăratul îi dădu cuvântul său împărătesc că-l va lăsa în viață dacă se

adeveresc spusele lui și porunci să se îngroape în -pământ niște galbeni, fără știrea lui Muc. Îi ceru apoi să găsească galbenii cu toiegelel său. Cât ai clipi, toiegelel ciocăni de trei ori în pământ la locul cu pricina și numaidecât aurul fu scos la iveală.

Împăratul înțelese că vistiernicul îl înșelase și, după obiceiul țării, îi trimise un ștreang de mătase, ca să-și facă singur seama. Cât despre Muc cel Mic, îi spuse:

— E drept că ți-am fâgăduit viața, dar se pare că nu stăpânești numai taina acestui toiegelel, și, dacă n-ai să mărturisești de unde vine puterea ta de a alerga ca nimeni altul, vei rămâne întemnițat până la sfârșitul vieții.

Muc se săturase de temniță numai după o singură noapte petrecută în turn. De aceea îi mărturisi împăratului că tot meșteșugul său stătea în condurii năzdrăvani, fără a spune că, pentru a-i folosi, era nevoie să te învărești de trei ori pe călcâi.

Împăratul făcu și el o încercare: încălță condurii și numaidecât o luă la goană prin grădină. Ar fi dat orice să se oprească, dar nu cunoștea taina condurilor, iar Muc cel Mic, bucuros că se poate răzbuna, îl lăsă să fugă, până îl văzu căzând la pământ fără simțire. Când își veni în fire, împăratul se mânie cumplit pe Muc cel Mic, care îl lăsase să alerge până aproape să-și dea sufletul.

— Am fâgăduit să te scot din temniță și să-ți las viața, dar, dacă nu vrei să fii spânzurat, să piei din țara mea în douăsprezece ceasuri.

Porunci apoi ca toiegelel să fie încuiat, împreună cu condurii, în vistieria sa. Mai sărac ca oricând, Muc cel Mic porni la drum, blestemându-și prostia care-l făcuse să tragă nădejde că putea dobândi un loc de frunte la curtea împărătească.

Țara din care fusese gonit nu era prea întinsă, așa că, după opt ceasuri, se afla la hotarul ei, deși mergea tare greu fără condurii lui dragi. Trecând hotarul, părăsi drumul mare pentru a se adânci într-o pădure deasă, unde voia să trăiască zilele ce-i mai rămăseseră departe de lume, căci nespus îl mai mahniseră oamenii.

În inima pădurii găsi un loc pe placul său: un pârâu limpede, străjuit de smochini mari, umbroși, și o pajiște cu iarbă moale care îl îmbia să rămână acolo. Se trânti jos, hotărât să stea așa nemâncat să-și aștepte sfârșitul. Copleșit de aceste gânduri negre, Muc adormi.

Când se trezi, foamea îi dădea ghes; se gândi atunci că e prea chinuitor să mori de foame și că mai cuminte ar fi să caute primprejur ceva de-ale gurii. În pomul sub care îl furase somnul zări niște smochine atât de frumoase, că-i lăsă gura apă. Se urcă în pom, culese câteva și le mănca cu poftă.

Apoi coborî spre pârâu ca să-și potolească setea. Dar tare se mai sperie când în oglinda apei își zări capul împodobit cu două urechi uriașe și cu un nas gros și lung. Uluit, își apucă urechile cu mințile și într-adevăr urechile erau lungi, mai lungi de o jumătate de cot.

— Urechile de măgar! Așa-mi trebuie, strigă el, în ciudat, că i-am dat norocului cu copita, ca un măgar!

Se plimbă în colo și încoace pe sub pomi și, când i se făcu iarăși foame, culese din nou câteva smochine — altceva nu se găsea de mâncare pe acolo. După ce se sătură de smochine, lui Muc îi veni în minte că ar putea să-și ascundă urechile sub turbanul său mare, ca să nu arate atât de caraghios. Dar când se pipăi la cap, își dădu seama că urechile cele lungi pieriseră.

Se îndreptă în grabă spre pârâu pentru a se încredința că-i adevărat; își văzu chipul său obișnuit, dintotdeauna; nasul cel lung și hâd pierise și el. Micul Muc pricepu lesne cum s-au petrecut lucrurile: nasul și urechile i se lungiseră din pricina smochinelor pe care le luase din pomul cel dintâi, iar smochinele din cel de-al doilea pom îl lecuiseră, și mai înțelese că soarta milostivă îi dăruise din nou o putere prin care să-și dobândească fericirea.

Culese deci din amândoi pomii atâtea smochine cât putea duce și se întoarse în țara pe care o părăsise nu demult. În cel dintâi târg care-i ieși în cale își schimbă

straietele ca să nu-l recunoască cineva și o porni spre cetatea împărătească, unde și ajunse curând.

Era tocmai vremea când poamele abia încep să dea în părg. Muc cel Mic știa că marele bucătar cumpără bucuros astfel de bunătăți pentru ospăturile împărătești și de aceea se opri la porțile palatului.

Nu trecu mult și marele bucătar ieși în curte. Cercetă mărfurile neguțătorilor adunați la porțile palatului și ochii îi căzură și asupra coșulețului lui Muc.

— O! Ce trufandale! spuse el. Cu siguranță că vor fi pe placul înălțimii sale Căceri pentru tot coșulețul?

Muc cel Mic ceru un preț potrivit și făcură târgul. Marele bucătar dădu coșul unui rob și plecă mai departe. Până una-alta, Muc se făcu nevăzut, căci se temea că peste puțină vreme vânzătorul, a cărui marfă era pricina năpastei ce avea să dea peste căpățânile celor de la curte, va fi căutat și osândit.

La masă, împăratul se arătă foarte vesel, nemaicontenind cu laudele pentru mâncărurile gustoase gătite de marele său bucătar și pentru grija cu care știa să aleagă bunătățile cele mai anevoie de găsit.

Dar marele bucătar zâmbea fudul, știind prea bine ce mai avea de adus la masă. De aceea aruncă din vârful buzelor doar câteva cuvinte: „Ei, urma alege” sau: „Om trăi și-om vedea!” stârnind curiozitatea prințeselor. În sfârșit, porunci să fie aduse smochinele, frumoasele, ademenitoarele smochine, care fură întâmpinate de toți cei de față cu un „Aa- a-a!” de plăcere.

— Ce coapte sunt! Ce îmbietoare! se minună împăratul. Bucătare, ești un om și jumătate, ai dobândit cu prisosință bunăvoința mea!

Spunând aceste vorbe, împăratul — de felul său zgârcit cu astfel de bunătăți — împărți cu mâna lui smochine mesenilor.

Fiecare prinț și prințesă primi câte două, fiecare doamnă de onoare, vizir și agă — câte una; pe celelalte împăratul le puse dinaintea sa și începu să le înfulece cu lăcomie.

— Vai, tată, ce ciudat arăți! strigă deodată prințesa Amarza.

Toți priviră cu mirare spre împărat: pe cap îi crescuseră niște urechi uriașe, iar nasul i se lungise, încovoindu-se până spre bărbie. Se uitară apoi unii la alții, înspăimântați, căci capetele tuturor erau gătite cu aceste ciudate podoabe.

E lesne de închipuit groaza de care a fost cuprinsă curtea. Fură chemați în grabă toți vracii din cetate, care se îmbulziră cu felurite hapuri și alifii; dar urechile uriașe și nasurile lungi tot pocite rămâneau. Un vrac încercă să rețeze urechile unuia din prinți; zadarnică treabă, căci ele crescuseră pe dată la loc.

În ascunzătoarea unde se pitise, Muc află despre toate cele întâmplăte la palat și se hotărî să se aștearnă din nou pe treabă. Din banii luați pe smochine își cumpărase un veșmânt ca de învățat, își lipi o barbă făcută din păr de capră, și astfel gătit, de puteai să juri că e un cărturar adevărat, se înfățișă la palat cu un săculeț de smochine în mână.

Vraciul cel străin ceru să i se îngăduie și lui să dea o mână de ajutor celor căzuți în nenorocire. Curtenii îl primiră fără prea multă încredere. Muc dădu unuia din prinți să mănânce o smochină și — minune! pipăindu-și urechile și nasul, prințul văzu că acestea erau ca și mai înainte, de mărime obișnuită. Acum toți curtenii voiră să fie lecuiți de vracii străini.

Împăratul, fără să spună o vorbă, îl luă de mână pe Muc și se îndreptă cu el spre iatacul său. Acolo deschise o ușă care dădea în visterie și îi făcu semn lui Muc să-l urmeze.

— Iată! Aici se află comorile mele, spuse împăratul. Alege ce-ți dorește inima, numai scapă-mă de pacostea rușinoasă care a dat peste mine!

Vorbele acestea îi merseră la inimă lui Muc cel Mic și-i răsunară în urechi ca versul cel mai dulce.

De cum intrase, își zărise condurii năzdrăvani și toiegelul fermecat, dar umblă cu luare aminte prin încăpere, prefăcându-se uimit de comorile împărătești.

Cum ajunsese însă la condurii săi, îi încălță iute, apucă toiegelul, își smulse barba calpă și-i arătă împăratului uimit chipul cunoscut al lui Muc cel prigonit de el.

— Împărat făr' de cuvânt! grăi el. Ai răsplătit credința slugii tale prin nedreptate. Rămâi osândit să porți toată viața urechile acestea slute, care să-ți amintească în fiecare zi de Muc cel Mic!

Și, vorbind astfel, se răsuci repede pe călcâi, își dori în gând să plece îndată de acolo și nici n-apucă împăratul să strige după ajutor, că Muc era departe.

De atunci Muc își duce traiul pe meleagurile noastre, un trai îndestulat, dar singuratic, căci e supărat pe oameni. După încercările prin care a trecut, Muc a dobândit multă înțelepciune și, cu toată înfățișarea lui neobișnuită, e un om vrednic de laudă și nu de batjocură.

Aici se isprăvi istorisirea tatălui meu. Mi-a părut rău că m-am purtat grosolan cu bunul pitic și tata mă iertă de a doua parte a pedepsei, care trebuia să urmeze.

Le-am spus și prietenilor mei minunata poveste a vieții lui Muc și l-am îndrăgit cu toții atât de mult, încât nici unul n-a mai răs de el. Dimpotrivă, de atunci înainte l-am socotit vrednic de cinstire, făcând totdeauna în fața lui temenele adânci, de parcă ar fi fost un cadiu sau un muftiu.

SFÎRȘIT